

Névadónk Dr. Ihrig Károly¹ rövid szakmai életrajza

Ihrig Károly professzor 1892-ben született az Arad vármegyei Szemlakon és 1970-ben hunyt el Budapesten. Munkásságának csúcsa szövetkezeti szempontból a húszas évek utolsó éveire, illetve a harmincas évekre esett, míg agrárgazdaságtani tevékenysége a negyvenes években tetőzött. Tudományos karrierje nagyon gyors felfutású volt, melynek eredményeképpen 1936-ban egyetemi nyilvános rendes tanárrá nevezték ki a Magyar kir. József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Mezőgazdasági és Állatorvosi Karán. Sokat köszönhetett **Czettler Jenő** professzornak, aki mint fiatal jogtudományi doktort meghívta magához tanársegédjének. **Ihrig** itt kötelezte el magát a szövetkezeti gyakorlat és elmélet tudományos vizsgálatával. Ennek eredményeképpen egy sor hazai és külföldi tudományos szövetségnek és szervezetnek volt tagja élete során.

Nagyon komolyan és becsületesen vette oktató munkáját is, sok volt diákja ért el szép eredményeket. Bár élete végéig aktív maradt, az új érában (1949-től) „nem volt különösebben szükség” hatalmas szakmai tudására, kiváló szervező- illetve előadó-képességére.

A racionális és logikus gondolkodású **Ihrig** kutatásai és elemzései során, igyekezett mindig releváns és kiterjedt adatbázisra támaszkodva, az adott helyzetet megismerni és ezután elvégezni az elméleti elemzést. Éppen ezért nagy súlyt helyezett a szövetkezeti és agrárstatisztika fejlesztésére, mely témakörből jelent meg első könyve 1928-ban Berlinben.

Az előzőekben említett módszer szerint építette fel a szövetkezeti munkásságának csúcsát jelentő - 1937-ben, a szerző saját kiadásában megjelent – „*A szövetkezetek a közgazdaságban*” című művét, melyben a szövetkezés "titokzatos gazdasági lényegét" igyekszik feltárni. A könyv első felében, az alapfogalmak bemutatása mellett – óriási nyelvismeretére támaszkodva – pontosan dokumentált források segítségével részletesen elemzi a különféle nemzetközi és hazai szövetkezeti irányokat; a monográfia második részében pedig egy máig alapvetően érvényes szövetkezeti elméletet fogalmaz meg. A szövetkezetekkel kapcsolatban újszerűnek és alapvetőnek számított, hogy *a szövetkezés lényegét és természetét tudományosan, elsősorban közgazdasági szempontból vizsgálta*².

Nagy súlyt helyezett a szövetkezeti alapelvek, identitás és a hatékonyság vizsgálatára, különösen a koncentráció és az önsegély kérdése foglalkoztatta, az állam-szövetkezet kapcsolatkör mellett. Érdeklődést tanúsított a szövetkezeteknek a mezőgazdaság vertikális integrációjában, illetve növekedésében betöltött szerepe iránt is.

Szövetkezeti vizsgálódásait kiterjesztette az agrárpolitika tágabb területére is, itt főleg a piaci mechanizmus mezőgazdaságban betöltött szerepét vizsgálta. Megállapította, hogy piaci korrekcióra szükség van, azaz az állam szabályozó közreműködése mellett foglalt állást. Ez a szövetkezetek esetében például a versenyképesség gazdasági megalapozottságát jelentené a gyakorlatban, szociálpolitikailag pedig az állami gondoskodást. Nem szabad azonban a termelés rentabilitását veszélyeztetnünk – óv bennünket, bármennyire is rá vagyunk szorulva a „szerves” gazdaságpolitikára.

1Az életrajz nagy mértékben támaszkodik a Magyar Agrártörténeti Életrajzokban (M.A.É., 1988: pp.5-8) leírtakra, Ihrig Károly önéletrajzára (IHRIG, 1958), valamint az Ujhelyi Tamással készített interjúra.

2 Erre utal fő szövetkezeti művének a címe is, s ezt támasztja alá a terjedelmes kötet előszava is: "Ez a munka nem programot vagy propagandát fejt ki. Tényeket ír le és összefüggéseket keres a közgazda szemével. Lehet, hogy egyes megállapításai ábrándokat tépnek szét; ezzel szemben mások talán oly igazságokra mutatnak rá, melyek a szövetkezetek jelentőségének elismerését és érvényesülését annál is inkább előmozdíthatják, mert az elfogultságtól mentes közgazdasági igazság kutatása során kerültek napfényre." (IHRIG, 1937a: Előszó)

Rendkívül érdekelték a mezőgazdaság utáni lépcsői az élelmiszer-gazdaságnak, így az élelmiszeripar és a kereskedelem szerepe a vertikális integrációban. Különösen a II. világháború után foglalkoztatta a mezőgazdaságnak (és ezen belül a szövetkezeteknek) a gazdasági növekedésben való szerepe; különböző üzemgazdasági problémák mellett.

1941-ben jelent meg alapvető jelentőségű műve „Agrárgazdaságtan” címmel, melyben addigi előadásait és vizsgálódásait foglalja össze szoros, jól tanulmányozható stílusban. Munkájának legfőbb erényei ezen kívül **Czettler Jenő** (CZETTLER, 1941) szerint: a piaci áralakulás új tudományos szempontból történő vizsgálata, s a piacképesség fokozására vonatkozó kutatások: az árügyűjtés, a szabványkérdés, a feldolgozás illetve az „árügyek” kérdésköre. Ebből a szempontból **Ihrig Károly** a magyar nyelvű „*agrármarketing*” egyik előfutárának is tekinthető.

E főműve mellett számtalan agrárpolitikával kapcsolatos tanulmánya jelent meg, főként a „Magyar Gazdák Szemléje” című folyóiratban, melynek évtizedekig szerkesztője volt. A II. világháború után mint „teljesítménybéres fordító” dolgozott, ezt követően pedig az MTA Közgazdaságtudományi Intézetben tevékenykedett. Itt alkotott munkáinak egy része megjelent, másik része kéziratban maradt. Néhány, a Szövetkezeti Kutató és Dokumentációs Irodának írt, főként a szocialista szövetkezeti elmélettel foglalkozó, valamint a polgári szövetkezeti demokrácia problémáit tárgyaló tanulmánya is megjelenhetett. Írásai sajnos többnyire ismeretlenek még a szakmai közönség előtt is, dacára annak, hogy több mint háromszáz művet publikált élete folyamán³.

Szavakban történő további méltatása helyett befejezésül álljon itt egy előadásának befejezése, melyet egy – a mezőgazdaság válságával foglalkozó – anketon mondott el 1929-ben. Szavai ma is meggondolandóak:

„Az általános szempont, melynek a válság leküzdését célzó intézkedéseket irányítania kell, a következő: a magyar mezőgazdaság válságának legfőbb oka, hogy a mezőgazdasági termelés és -értékesítés szervezete nem alakult át annak a helyzetnek megfelelően, hogy külföldi piacokon kell rendkívül nehéz világgazdasági helyzetben jelenlegi megélhetését és jövődő boldogulását keresnie. Éppen ezért agrárpolitikánk előterébe a mezőgazdaságnak olyan átszervezését kell helyezni, amely abszolút piacképes ártermelését és ennek racionális értékesítését biztosítja. Ez az átszervezés csak tervszerű, átgondolt és egymásba kapcsolódó és a mezőgazdasági politika egész területét felölelő intézkedések sorozatának eredménye lehet. Ezeknek az intézkedéseknek az összes tényezők bevonásával való megállapítása és szerves programba foglalása a legelső feladat. Az államnak pedig az a kötelessége, hogy az elfogadott program végrehajtására minden szükséges eszközt rendelkezésre bocsásson.”

Hivatkozások

CZETTLER, J. (1941). *Ihrig Károly dr.: Agrárgazdaságtan.* (Szakirodalmi ismertetés). Magyar Gazdák Szemléje, 46. évf., 1941. május, pp. 117-120.

IHRIG, K. (1929). A válság okairól. In: A „Magyar Holnap” nyilvános ankétja a mezőgazdasági válságról. Magyar Holnap szerkesztősége, Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó Rt., Budapest, pp. 5-10.

IHRIG, K. (1937). A szövetkezetek a közgazdaságban. A szerző magánkiadása, Budapest

IHRIG, K. (1941). Agrárgazdaságtan. Gergely R. könyvkereskedése, Budapest

IHRIG, K. (1958). *Önéletrajz.* (Megtalálható a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Adattárában az I/661-es nyilvántartási számon, kézirat, 1958. augusztus 10.)

M.A.É. (1988). *Ihrig Károly (1892-1970)* In: Magyar Agrártörténeti Életrajzok (I-P). Szerk.: Für Lajos - Pintér János. Magyar Mezőgazdasági Múzeum, Budapest, pp. 5-8.

³ Fontosabb könyveinek és egyéb publikációinak egy-egy példánya az Agrárgazdasági Kutató Intézet (Budapest, V. Zsil u. 3-5.) könyvtárában megtalálható.

SZABÓ, G. (1993). *Ihrig Károly élete és munkássága.* Gazdálkodás, 37. évf. 7. sz. pp. 54-55.

SZABÓ, G. G. (1996). A szövetkezés gazdasági lényege Ihrig Károly elméletében, valamint a dán és a holland élelmiszer-gazdaságban. Kandidátusi értekezés. Budapest – Kaposvár

Interjú

Beszélgetés **UJHELYI** Tamással (Ihrig Károly volt titkárával). Budapest, **1991.**